

Soséski

F2C 1118/1953

V svojo žalost sim zvédil, de se v nekterih soséskah branijo in zoperstavljajo, soséske župane in može voliti. Na Krajskim in v vsih deželah našiga cesarstva vse soséske ročno in veselo volijo. Povsod si ljudstvo prizadeva, svoje soséske zadeve po svobodni postavi, ktere namen je zgolj sreča sosesk, v svojo samostojno oskerbovanje vzéti, in njih vodstvo možem izročiti, ktere izmed sebe izvolijo in kterim zaupajo. Vi se pa nezapopadljivim, napčnim mislim in ptujimu šeptanju oslepiti daste, in ne volite svojih prihodnjih županov, ali pa zoper njih praznično priségo zapreke delate. In če prašamo, od kod ta vaša nemarljivost in vaše zoperstavljenje izvira, s kterim v svojim oslepljenju za družimi soséskami, kar vstavljenje Vaše samostojnosti utiče, zaostanete, prav kmali vidimo, de to neka nezaupljivost dela, ktero je cesar v svoji skerbi za vašo sréčo in vaš prid ravno tako malo od Vas zaslužil, kakor iz Vašiga lastniga prepričanja izvira in svoje korenine v Vašim sercu ima, ampak ktero so si hudobni in zvití ljudje v Vas vsaditi prizadevali. Ravno zavoljo tega pa, ker je očitno, de Vas ptuji šep-tavci k napčnim mislim in nezaupljivosti silijo, in Vas k nevéretni zmóti pregovoriti hočejo, de vladarstvo samo zató te soséske osnovati ali postaviti hoče, de bi s pomočjo novih županov oprostenje od tlak in desetín beržeje in v Vašo škodo opravilo, ali pa de bi clo poprejšno razmero podložitva in desetinstva med Vami in Vašimi nekdašnjimi gruntnimi in desetinskimi gosposkami nazaj pripravilo, in ker smem misliti, de mi kaj zaupate, in de ste prepričani, de samo Vašo srečo želim; spoznam za svojo dolžnost, Vam zastran te reči oči odpréti in Vas podučiti.

De razmera do gruntnih in desetinskih gosposk proti primernimu odškodovanju néha, je po deržavni, od cesarja poterjeni postavi nepreklicljivo sklenjeno, in za tó Vam je cesarska beséda več kot enkrat porok in pismo. De se bodo ti davki zopet vpeljali, ta je izmišljena, s ktero Vas hočejo zapeljati ljudjé, kteri se nikoli ne utrudijo, seme nezaupljivosti in napčnih misel med Vas in med cesarske naprave sejati, — kar pa nihče v resnici verjéti ne more, kdor ima zdrav um in pamet. Postave in vkazi, ktere so naš premilostljivi cesar in njegovi odgovorni svetovavci zastran oprostenja zemljiš dali, pa zopet samo Vaše dobro želé, in si prizadevajo, že tako zmérno odškodovanje, ki Vas zadéne, Vam kolikor je lé mogóče, zljajšati. Opravila oprostenja so posebnim, iz ravno tako poštenih kakor učenih mož sostavljenim komisijam izročene, ktere Vaš stan in Vaše okoljšine natanjko poznajo, po vesti prevdarjajo in presojujejo. Te komisije, pri kterih Vas verh tega še zaupni možjé, ktere ste sami izvolili, namestujejo, so že v popolnoma djavnosti, in njih urno napredovanje je gotova priča, de se Vaše pravice in pričakovanja nikakor ne kratijo.

III 118077

Napravljanje novih sosésk in volitev županov v njih nima tedaj z oprostjenjem zemljiš nič opraviti; zakaj komisije za oprostenje zemljiš imajo s posameznimi podložnimi opraviti, in v tej reči ni treba ne zdaj, ne prihodnje nikakoršniga posvetovanja soséskinih županov ali móž.

Naprava novih sosésk, ki je potem takim čisto sama za-se, ima veliko veči pomembo in namen. Zakaj tukaj gre za največi pravico soséske, za njeno samostojnost in za oskerbovanje njenih lastnih zadév, katero se zdaj prosto in samostojno v Vaše roke položi brez dosedanjiga gosposkniga gospodarjenja.

Nova soséska je prava in trdna podloga céle deržave, in kot taka ima poklic, ne samo svoje pravice varovati in zagovarjati, ampak tudi k množenju občniga blagostanja in sreče celiga cesarstva po mogočosti pomagati. Pa tudi tukaj je cesar samo Vaš blagor pred očmi imel, in je Vam samim prepustil, svoje nove soséske tako osnovati, kakor sami vošite in za potrebno spoznate. To se je zgodilo, in zdaj imate iz svoje srede može prostovoljno in brez vse sile izvoliti, kateri imajo Vaše zaupanje in ktere tedaj kot odbornike in župane poklicati hočete, de Vaše zadéve in Vaš prid oskerbljujejo in vodijo. Soséska je velika rodovina ali familija in taki je — sej to sami dobro veste — glave treba, ki za njo skerbi in jo vodi; če bi je ne bilo, bi se kmalo vse gospodarstvo zmešalo in popolnoma v nič prišlo. Kaj bo pa z Vašo sosésko, ako nikakor ne izvolite, ki bi njene opravke oskerboval, mir in edinstvo varoval, in za red in pokoj čul? — Za to so pa ravno Vaši župani in sosékini možje namenjeni, ktere imate po svojim najboljim prepričanju izvoliti. Gotovo najdete veliko tacih mož med sabo, kateri Vaše zaupanje zaslužijo, in kateri se bodo toliko raji in volnejši tega zaupanja vredne pokazali, kolikor bolj se bodo na Vašo voljnost in podporo zanesti mogli. Kakor mora pa Vam samim na tem ležeče biti, take može med sabo najti — in de tacih dovolj najdete, si smem, kakor sim že rekel, svest biti, — ne morejo in ne bodo tisti, ktere s svojim zaupanjem tako počastite, se branili, pred sosésko v cerkvi zbrano s prisego obljubiti, de bodo prevzéte dolžnosti natanjko spolnovali. Svetost kraja pa, v katerim se ta priséga stori, zamore pri Vaši pobožnosti in bogaboječnosti to imenitno in slovesno djanje le povikšati.

Tako je že veliko veliko drugih sosésk v našem célim velikim cesarstvu mislilo in ravnalo. Pa tudi v naši lepi deželi so Vam že mnoge velike in majhne soséske izgled dale, kako se novo soséschino življenje prav ume. V Kranju, Kamniku, Vipavi, Postojni, Kočevju, Černomlju in v mnogih družih ali bližnjih ali daljnih krajih so soséske brez opotave svoje župane in soséschine može volile. Povsod se je veliko sosésčanov k volitvam zbralo, povsod so v zadovoljnost vsih volili, povsod so novo izvoljeni možje prav radi svoje opravila prevzéli. Tudi v Ljubljani že potrebne priprave za volitve delajo, in te se bodo koj začele, ko bodo priprave storjene, ktere, kakor se ve, pri tako veliki soséski veliko truda in časa potrebujejo. Tisti tedaj, kateri Vam Ljubljano v izgled postavljajo in pravijo, de tudi tam ne volijo, Vas hočejo zapeljati in le prekmalo se bote sami prepričali, de ste bili oslepljeni.

Ako to vse pomislite in si k sercu vzamete, kar sim Vam odkrito in po resnici povédal, bote gotovo sami spoznali, de ste goljufani in zapeljani, in de nimate za kaj, volitve županov in soséskinih mož še dalje odlašati. Prizadevali se bote — ne dvomim — toliko bolj, urno in popolnoma volitve opraviti, ker Vam mora samim največ na tem ležati, de se svobode in samostojnosti vdeležite, ktera Vam je po novi soséskini postavi naklonjena, in de svoje sosésokino gospodarstvo v redu obravnano imate.

To moram pa zavoljo Vašiga lastniga, dobro prevdarjeniga prida tim gorečeje želeti, ker bi mi — ako bi v svoji oslepljenosti terdovratno ostali, in ne hotli voliti, — nič družiga ne bilo storiti, kakor Vam po besedah postave v oskerbovanje Vaših zadev namesti mož, ktere bi si bili sami znali voliti, nalaš vradnike (ali peomtarje) na Vaše stroške (ali unkoštinge) postaviti. Tako bi se ravno tisto, samo veliko bolj težavno, bolj drago in z veliko večji sitnostjo storilo, kar bi bili Vi po svoji lastni prostovoljni volitvi veliko ložeje in ceneje dosegli, to je dobro uravnano in oskerbljeno sosésko.

Zoper tiste, kteri se ne vtrudijo, Vas nalaš zapeljevati in Vas neprenéhama k nezaupljivosti do dobrih naménov in naprav cesarskih podpihovati, se bom vse ojistosti poslužil, de jih zaslužene kazni (ali štrafinge) zadénejo.

Vas pa, ki ste bili po krivih mislih oslepljeni, menim de sim zastran teh Vaših krivih misel in nepotrebnih skerbi popolnoma podučil in vpokojil. Svest sim si tedaj, de si bote zdaj tim bolj prizadevali, — z naglimi in vgodnimi volitvami soséskinih županov in mož podstavo za svoje prihodnje svobodno sosésokino življenje — vložiti.

S to zaupanja polno pokoršino in zedinjeno pripomočjo k novimu in lepšimu zidanju naše velike in mogočne domovine bote ob enim slavno svojo zvestobo in terdno vdanost do cesarja in domovine, ktero ste ob času viharjev s svojim pokojnim in možkim zaderžanjem ohranili, tudi zdaj v dnevih mirú pokazali.

V Ljubljani 8. vélikiga serpana (avgusta) 1850.

Chorinsky s. r.
deželni poglavar.

Faint, mostly illegible text from the reverse side of the page, appearing as bleed-through or ghosting.

Handwritten signatures and names:
Zeman
J. Zeman
G. Zeman
M. 5.

Handwritten text:
Ljubljana
Ant. Kunigund
Friedrich Veit

Handwritten text:
22. August 1850. ult. Gu.

Handwritten text:
am 23. Sept. 1850.
3. Sept.